

Klimaatverandering...nou en?

Belangrijk vooraf: Als je deze module gebruikt en ook aan de jongeren vraagt om de vragenlijst in te vullen, dan willen we je vragen om ze eerst de vragenlijst te laten invullen en dan pas deze module met ze te bespreken. Dit zorgt ervoor dat ze zonder de voorkennis en ervaring uit het onderstaande materiaal de vragenlijst invullen en de gegevens zo neutraal mogelijk zijn.

Toelichting op materiaal

Klimaatverandering...nou en? Het regent misschien wel vaker en harder, er is meer ruimte nodig voor rivieren en de zeespiegel zal wel wat stijgen. Maar zolang we onze dijken goed onderhouden is dat allemaal geen probleem. Wereldwijd is dat echter heel anders. Natuurlijke hulpbronnen, zoals drinkwater, zijn nu al schaars en zullen waarschijnlijk nog schaarser worden. Voor heel veel mensen betekent dit dat ze, om te kunnen overleven, een andere plek moeten zoeken om te wonen. Deze module geeft je handvatten om met jongeren door te praten over de gevolgen van klimaatverandering.

Het materiaal bestaat o.a. uit (bewerkte) onderdelen uit het werkboek van de [Micha Young](#), [Micha Young Vluchtelingeneditie](#) en werkvormen uit het archief van [Jong Protestant](#).

Het programma is zo gemaakt dat je zelf de onderdelen er uit kan kiezen waarvan je denkt dat die goed toepasbaar zijn op je groep met jongeren.

Doelen

Beleven	Jongeren ervaren dat ook hun levensstijl impact heeft op het klimaat.
Denken	Jongeren realiseren zich dat klimaatverandering invloed heeft op mens en natuur wereldwijd.
Doorgaan	Jongeren laten zich inspireren door bijbelteksten over de schepping en zorg voor de schepping. Ze nemen hun kerkgebouw onder de loep en kijken of ze in hun eigen leven klimaat vriendelijke keuzes kunnen maken.

Intro - Video

Tijd: 10 minuten

Benodigdheden

- Computer/laptop met internetverbinding
- Geluidsversterking
- Flipover
- Dikke stift

>>Bekijk de video op: <https://jongprotestant.protestantsekerk.nl/werkvormen/jongeren-en-klimaat/>

>>Bespreek met elkaar een aantal van de onderstaande vragen. Gebruik eventueel voor een paar vragen de flipover zodat iedereen zijn of haar eigen mening durft te geven.

- Ben jij bewust bezig met het milieu of het klimaat?

- Zo ja, wat doe jij voor het klimaat?
- Zo nee, waarom niet?
- Herken jij je in de initiatieven van deze jongeren? Of heb je misschien mee gedaan met deze stakingen? Waarom wel/niet?
- Denk je dat het nodig is om zo actief bezig te zijn met duurzaamheid? Waarom wel/niet?
- Bedenk hoe duurzaam leven in verband staat met christen-zijn.

Klimaatscan

Tijd: 15 minuten

>>Leg de jongeren in je groep uit: we gaan ons verdiepen in klimaatverandering. Hoe doen wij het eigenlijk op klimaatgebied? Maak vervolgens met elkaar de ruimte vrij, zodat alle jongeren op één rij kunnen staan. Leg uit dat je een snelle klimaatscan met de jongeren doet, zodat ze zien hoe ze zelf scoren op klimaatgebied.

>>Vervolgens introduceer je de 4 vragen met de bijbehorende antwoorden. De jongeren kiezen het antwoord dat het meest bij hen past. Daarna zetten ze het bijbehorend aantal stapjes (voetje voor voetje). Hoe meer stapjes er gezet worden, hoe meer broeikasgassen de jongeren veroorzaken. Zo meten ze hoe hun gedrag invloed heeft op het klimaat. Uiteindelijk zal het een indicatie geven van de klimaat(on)vriendelijkheid van de lifestyle van de jongeren. De aantallen stappen kloppen onderling qua verhouding.

>>Sluit de scan af met een kort gesprek met de klimaat vriendelijkste en klimaat onvriendelijkste jongere. Zijn zij zich bewust van hun gedrag?

Vraag 1 Hoe vaak eet jij vlees?

1. Lekker, vlees! Ik eet het in ieder geval (bijna) elke dag bij het avondeten! (1,5 stapje)
2. Vlees...dat eet ik af en toe, zo om de dag (1 stapje)
3. Ik eet geen vlees (geen stap)

Toelichting: In een in 2013 gepubliceerd rapport heeft de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) de belangrijkste factoren van de menselijke bijdrage aan broeikasgassenuitstoot op een rij gezet. De uitstoot van broeikasgassen zoals koolstofdioxide, methaan en lachgas die wordt veroorzaakt door het houden van dieren en de productie van gewassen voor diervoer, bedraagt 14,5 procent van het totaal. Dat is meer dan bijvoorbeeld de uitstoot door transport. Voor een groot deel wordt die uitstoot veroorzaakt door het vrijmaken van land door vuur of begrazing en door het groeien van gewassen.

Vraag 2 Waar ben je op vakantie geweest afgelopen zomer?

1. Gezellig naar een camping in Nederland (0,5 stapje)
2. Met de auto naar een land in Europa (1 stapje)
3. Op vliegvakantie naar een land in Europa (2 stapjes)
4. Op vliegvakantie naar een land ver buiten Europa. (8 stapjes)

Toelichting: Vliegen is echt heavy...met één vlucht naar New York stoot je bijna net zoveel CO2 uit als een gemiddelde persoon in een half jaar!

Vraag 3 Hoe vaak koop jij kleren?

1. Best vaak, ik houd van nieuwe kleding (2 stapjes)

2. Gewoon, af en toe wat nieuws (1,5 stapjes)
3. Weinig, ik heb een hekel aan shoppen (1 stapje)

Toelichting: Het kost energie om nieuwe kleren en spullen te maken. Hoe langer je met spullen doet, hoe zuiniger je bent met energie. Daarom is het beter voor het klimaat om niet te vaak nieuwe spullen te kopen.

Vraag 4 Hoe gaan jullie thuis om met energie?

1. Zuinig, warme truien aan, nooit meer elektrische apparaten dan nodig, lampen uit als het kan (4 stapjes)
2. Gewoon, de verwarming lekker aan maar de computer uitzetten als je 'm niet gebruikt (6 stapjes)
3. Bij ons staat alles tegelijk aan...handig toch (8 stapjes)

Weetje: 70% van de stroom in je huis gaat naar verwarming...Die warme trui en goede isolatie kunnen dus zeker verschil maken! En je ziet hoeveel een niet-zuinige leefstijl 'kost' – op jaarbasis evenveel als een vliegreis naar New York!

Bijbel - Psalm 104 en/of Spreuken

Tijd: 20 minuten

Benodigdheden

- bijbel en/of video's op youtube
- en laptop met internetverbinding
- evt. beamer en evt. geluidbox

>> Lees (BGT) en/of [Luister](#) met elkaar psalm 104.

Bespreek met elkaar de volgende vragen:

- Hoe zie jij het verhaal over de schepping zoals David dat hier bezingt in de Psalm?
- Maakt het je blij of juist bezorgd als je hoort over de dieren, de planten en de mensen? Eigenlijk de hele wereld en alles wat op die wereld is?
- Bespreek met elkaar de volgende vragen:
- Zijn wij verantwoordelijk voor de schepping?
- We hebben het gekregen, maar hoe geven we het door?
- Als we verantwoordelijk zijn voor de schepping, zijn we dan ook verantwoordelijk voor klimaatverandering en de effecten ervan voor mensen in andere delen van de wereld?

>> Kijk met elkaar een gedeelte van de volgende video. Let op, deze is in het engels:

<https://www.youtube.com/watch?v=Bg9GXLolpiQ>

Lees de volgende spreuken met elkaar:

"Wie zijn oren sluit voor het gejammer van de arme, zal ooit zelf om hulp schreeuwen en geen antwoord krijgen." (Spreuken 21:13)

"Spreek voor hen die weerloos zijn, bescherm het recht van de vertraptten. Spreek, oordeel rechtvaardig, geef de armen en behoeftigen hun recht." (Spreuken 31:8-9)

“Wie een verschoppeling onderdrukt, beledigt zijn Schepper; wie zich over de arme ontfermt, eert Hem.” (Spreuken 14:31)

>>Praat met elkaar door over de teksten.

- Welke spreuk spreekt je het meest aan? Waarom?
- Wat hebben zorgen voor de schepping en zorgen voor je mede mens met elkaar te maken?

Kom op voor onrecht

Tijd: 15 minuten

- Pennen en papier
- Enveloppen en postzegels

>>Maak in twee/drietallen een kort maar krachtig bericht aan een van de volgende personen:

- iemand uit de regering van ons land
- je vader of moeder
- de mensen uit jullie kerk of gemeente

Wat zou je aan hen mee willen geven over klimaatverandering, zorg voor de schepping en het zorgen voor onze medemens. Stimuleer ze om scherp te zijn en echt te zeggen wat er in hun opkomt. Het mag juist eerlijk en oprecht (en wellicht niet zo politiek correct zijn).

>>Laat de jongeren elkaar hun bericht voorlezen en op elkaar reageren (aanvullen, vragen stellen). Vraag zelf ook door. Welk bericht vinden jullie het sterkst? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat dit bericht terecht komt bij degene aan wie het is geschreven?

Check je Kerk

Tijd: 25 minuten

Benodigdheden

- Werkblad ‘Check je kerk’, beschikbaar via <https://www.michanederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/Werkblad-bij-Bijeenkomst-2-check-je-kerk.pdf>
Print deze zo vaak als nodig uit.

>>Laat de jongeren zelf op pad gaan met het blad en invullen voor zo ver nu mogelijk is. Hoe klimaatvriendelijk is de kerk eigenlijk? Waar gaat het goed? Wat kan verbeterd worden? Check met elkaar de kerk of jullie verenigingsgebouw.

>> Wat kan er beter in jullie kerk? Schrijf met elkaar een mailtje naar degene die gaat over het beheer van de gebouwen en stel verbeteringen voor.

Tot slot

>> Rond af. Klimaatverandering is voor ons misschien een ver-van-ons-bed-show. Maar vandaag hebben we iets gezien van de impact die het heeft op arme mensen. Hopelijk ben je geïnspireerd geraakt om ook in jouw leven iets te veranderen: de computer niet op stand-by laten, korter douchen,

je ouders overtuigen van groene stroom... Natuurlijk zijn dit kleine stapjes waarmee je het probleem niet meteen oplost. Maar laten wij kijken naar wat binnen onze macht ligt en dat doen!